

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมด้านบริการที่มีบทบาทอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับรายได้จากการส่งออกอื่น ๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการอันเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว และยังเป็นการกระจายรายได้และความเจริญสู่ชนบท ก่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างอาชีพ การลงทุน และการผลิตที่เพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับกันว่าอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเอนกประสงค์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และรายได้ที่ได้รับมาในรูปของเงินตราต่างประเทศยังมีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินอีกด้วย นอกจากการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดผลดีกับเศรษฐกิจแล้วยังมีผลดีในการช่วยสนับสนุนฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงความเข้าใจอันดีระหว่างกันของคนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ปัจจุบันผู้คนอาศัยการท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายความเครียด เสริมสร้างความสุขทางจิตใจ การที่คนไทยนิยมไปเที่ยวต่างประเทศต้องเสียค่าใช้จ่ายทั้งค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าของที่ระลึก และนักท่องเที่ยวชาวไทยมีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นนักช้อปปิ้ง มักนิยมซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ประเภทเสื้อผ้า น้ำหอม เครื่องประดับ เครื่องหนังจำพวกรองเท้า กระเป๋า เป็นต้น ทำให้สูญเสียเงินตราต่างประเทศไปเป็นจำนวนมาก รัฐจึงมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเริ่มปรากฏแน่ชัดตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (ระหว่างปี พ.ศ.2520 – 2524) มาจนถึงฉบับปัจจุบัน แต่ก็ยังมีคนไทยเป็นจำนวนมากไม่น้อยที่นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นทุกปี (ตารางที่ 1.1) รายจ่ายด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปีจาก 40,556 ล้านบาท ในปี 2535 เป็น 100,475 ล้านบาท ในปี 2550 ทำให้เงินตราในประเทศรั่วไหลออกนอกประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อดุลการท่องเที่ยวแต่อย่างไรก็ตามดุลการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นบวก ทั้งนี้ เพราะรายได้จากการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าเมื่อเทียบกับรายจ่าย โดยเพิ่มจาก 242,177 ล้านบาท ในปี 2541 เป็น 547,782 ล้านบาท ในปี 2550

ตารางที่ 1.1 คุณลักษณะท่องเที่ยวระหว่างปี 2535 - 2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี	รายรับจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	รายจ่ายด้านการท่องเที่ยวของคนไทย	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	คุณลักษณะท่องเที่ยว	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2535	123,135	+23.13	40,556	+25.65	82,578	+21.93
2536	127,802	+3.39	53,315	+31.46	74,487	-9.80
2537	145,211	+13.26	73,234	+37.36	71,977	-3.37
2538	190,765	+31.37	83,948	+14.63	106,816	+48.40
2539	219,364	+14.99	105,620	+25.82	113,743	+6.42
2540	220,754	+0.63	59,124	-44.02	161,629	+42.10
2541	242,177	+9.70	59,073	-0.09	183,104	+13.29
2542	253,018	+4.48	69,649	+17.90	183,370	+0.15
2543	285,272	+12.75	82,838	+18.94	202,434	+10.40
2544	299,047	+4.83	76,797	+16.85	202,250	-0.09
2545	323,484	+8.17	56,023	+10.36	267,461	+7.12
2546	309,269	-4.39	55,811	-0.38	253,458	-5.24
2547	384,360	+24.28	83,865	+50.27	300,495	+18.56
2548	367,380	-4.42	80,723	-3.75	286,657	-4.61
2549	482,319	+31.29	96,085	+19.03	386,234	+34.74
2550	547,782	+13.57	100,475	+4.57	447,306	+15.81

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2535-2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

หากพิจารณาจากคุณลักษณะท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา พบว่า ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของคุณลักษณะท่องเที่ยวมีอัตราขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา แต่หลังจากปี 2548 ซึ่งเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติหรือคลื่นยักษ์สึนามิในจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ทำให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การจัดงานเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และการจัดงานพืชสวนโลกในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2549 – มกราคม 2550 รัฐบาลได้สนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เป็นอุตสาหกรรมหลักที่สามารถดึงเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศ และกระตุ้นการใช้จ่ายของคนในประเทศ เพื่อหวังประโยชน์ในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศ รัฐจึงมีแนวทางร่วมมือกับภาคเอกชน ร่วมกันส่งเสริมการตลาดโดยใช้มาตรการด้านราคาเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และดำเนินงานด้านแผนการตลาดท่องเที่ยวคือ ส่งเสริมไทยเที่ยวไทย เช่น โครงการ Amazing Thailand โครงการเที่ยวทั่วไทยไปได้ทุกเดือน และโครงการ Unseen in Thailand เพื่อจะสร้างกระแสให้คนไทยเที่ยวเมืองไทยโดยจัดให้มี 6 กิจกรรมย่อยได้แก่ Unseen Paradise ,โครงการวันธรรมดาที่ไม่ธรรมดา ,โครงการ Unseen Consumer Fair ,โครงการ Unseen Rally และโครงการนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดแนวทางส่งเสริมการตลาดสำหรับตลาดในประเทศไว้ ดังนี้ (1) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยเพิ่มความถี่ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ (2) การส่งเสริมการขาย เช่น ส่งเสริมให้คนไทยขับรถท่องเที่ยวและซื้อหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว (3) นำเสนอสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างสีสันและมูลค่าของการเดินทาง การลดราคาห้องพัก จัดงานตามเทศกาลต่างเพื่อนักท่องเที่ยว ฯลฯ จึงเป็นผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากขาดดุลร้อยละ 4.61 เป็นเกินดุลร้อยละ 34.74 ในปี 2549 และเพิ่มขึ้นในปี 2550 อีกร้อยละ 13.81 จนกระทั่งในปี 2551 เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ความขีดความสามารถในการใช้จ่ายต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวลดลง

ในประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละภาคอันเนื่องจากสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ ตลอดจนศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคกลางที่มีนักท่องเที่ยวคนไทย และชาวต่างประเทศ รู้จักก็คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดที่เป็นรอยต่อระหว่างภาคกลางและภาคใต้ ตั้งอยู่ตรงข้ามขวานของประเทศไทย มีธรรมชาติสวยงามทั้งป่าเขาและท้องทะเล ตามป่าเขาเป็นที่ตั้งของน้ำตกสวยงามเช่น น้ำตกป่าละอู น้ำตกเขาล้าน น้ำตกห้วยยาง นอกจากนี้ยังมีป่าโกงกางและป่าชายเลนพื้นที่ชุ่มน้ำแถบอุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและหากินของนกน้ำและนกชายเลนนับร้อยชนิด ในฤดูหนาวจะมีนกชายเลนย้ายถิ่นเข้ามาหากินบริเวณนี้เป็นประจำทุกปี จึงเป็นจุดดูนกน้ำและนกชายเลนที่ดียิ่ง มีถ้ำหลายแห่งที่มีหินงอกหินย้อยสวยงาม เช่น ถ้ำไทรถ้ำ พระยานคร ถ้ำแก้ว อีกทั้งเป็นจังหวัดที่มีชายฝั่งริมทะเลยาว ไทยมีความยาว 224.80 กิโลเมตร จัดเป็นจังหวัดที่มีชายฝั่งยาวเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ชายหาดส่วนใหญ่มีทรายขาวสะอาด น้ำตื้น ทิวทัศน์สวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ มีทั้งหาดที่มีโรงแรมที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครันอย่างหัวหิน ไปจนถึงชายหาดท่ามกลางธรรมชาติที่เงียบ

สงบเช่น หาดแหลมศาลา หาดวนกร สามารถกางเต็นท์พักแรมได้ ในขณะที่วิวกันหมู่เกาะต่างๆ ที่เรียงรายอยู่ในน่านน้ำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก็เป็นแหล่งตกปลาและมีแนวปะการังน้ำตื้นเช่น เกาะสิงโต เกาะทะลุ เกาะลาร่า และมีแนวปะการังกลางน้ำขนาดใหญ่บริเวณหาดบ้านกรูด ด้วยสภาพธรรมชาติที่สวยงามทั้งป่า เขา และทะเล ประกอบกับบรรยากาศที่เงียบสงบ จึงเป็นที่หมายของนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปรับอากาศบริสุทธิ์จากท้องทะเล หรือไปท่องไพร จึงเป็นจังหวัดที่สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงฤดูร้อนท่องเที่ยวทางทะเลเล่นน้ำทะเลคลายร้อน ส่วนเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ก็เปลี่ยนบรรยากาศไปเล่นน้ำตกและชมธรรมชาติในป่าได้ ในฤดูหนาวนั่งเรือชมนกชมไม้ ในด้านความสวยงามของหาดทรายและน้ำทะเล ประกอบกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เดินทางสะดวก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง 200 กว่า กิโลเมตรเท่านั้น อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนในเรื่องของการท่องเที่ยวจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี 2551 ก็เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือ Amazing Prachuapkhirikhan 2008 แต่จากการสัมภาษณ์เจาะลึกและจากการรวบรวมข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็เพื่อท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินเป็นหลัก เนื่องจากมีการเดินทางที่สะดวกมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร 195 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง 2 ชั่วโมง ซึ่งเหมาะสมกับการเดินทางไปกลับ หรือการมาพักผ่อนค้างคืน และอำเภอหัวหินเป็นอำเภอที่เปรียบเสมือนตัวแทนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งในด้านการท่องเที่ยวและเป็นเมืองเศรษฐกิจที่จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ตารางที่ 2) ปีพ.ศ.2535 - 2550 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีผลิตภัณฑ์รายจังหวัด(GROSS PROVINCE PRODUCT:GPP) เฉลี่ยร้อยละ 0.62 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เบื้องต้น(GDP) แต่เมื่อเทียบ GPP/POP ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีค่าเฉลี่ย 43,103.06 บาท/หัว กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้นต่อหัว(GDP/POP)ของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ย 49,808.96 บาท/หัว แล้วค่าเฉลี่ย GPP/POP สูงเป็นร้อยละ 86.38 ของค่าเฉลี่ยGDP/POP อีกทั้งอำเภอหัวหินยังเป็นเขตพระราชฐานคือวังไกลกังวล ซึ่งมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ประทับอยู่ ถือเป็นเขตควบคุมมลพิษตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ 13 ทำให้อำเภอหัวหินมีความปลอดภัยทั้งในด้านมลพิษ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ตาราง 1.2 ผลิตภัณฑ์รายจังหวัด (GROSS PROVINCE PRODUCT : GPP) และผลิตภัณฑ์
รายจังหวัดต่อหัว (GPP/POP) ระหว่าง ปี พ.ศ. 2535 - 2550

ปี	GPP *		GDP		GPP/POP		GDP/POP
	ประจวบคีรีขันธ์		ประเทศไทย		ประจวบคีรีขันธ์		ประเทศไทย
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ร้อยละ	บาท/หัว	บาท/หัว
2535	15,744.00	0.69	2,282,569.00	100	88.41	35,221.48	39,839.58
2536	15,566.00	0.63	2,470,914.00	100	81.77	34,823.27	42,588.01
2537	18,189.00	0.68	2,692,973.00	100	88.72	40,691.28	45,866.72
2538	19,459.00	0.66	2,941,736.00	100	87.90	43,532.44	49,523.34
2539	18,730.00	0.60	3,115,338.00	100	80.70	41,901.57	51,919.70
2540	18,898.00	0.62	3,072,615.00	100	83.38	42,277.40	50,701.54
2541	15,897.00	0.58	2,749,684.00	100	78.45	35,248.34	44,928.74
2542	17,173.00	0.6	2,871,980.00	100	81.05	37,660.09	46,467.66
2543	18,951.00	0.63	3,008,401.00	100	89.47	41,287.58	46,146.60
2544	19,082.00	0.62	3,073,601.00	100	86.41	41,482.61	48,005.38
2545	20,112.00	0.62	3,237,042.00	100	89.63	43,626.90	48,676.83
2546	21,070.00	0.61	3,468,166.00	100	89.68	45,606.06	50,852.91
2547	22,302.00	0.6	3,688,189.00	100	89.16	48,168.47	54,023.80
2548	23,249.00	0.6	3,855,111.00	100	87.98	50,105.60	56,949.01
2549	24,987.00	0.62	4,052,006.00	100	91.12	53,851.29	59,097.56
2550	25,674.00	0.60	4,259,633.00	100	88.28	54,164.56	61,355.92
เฉลี่ย	19,692.69	0.62	3,177,503.63	100	86.38	43,103.06	49,808.96

หมายเหตุ : * เนื่องจากไม่มีข้อมูลผลิตภัณฑ์รายอำเภอ ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ใช้ผลิตภัณฑ์รายจังหวัดแทน

ที่มา : สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและจากการคำนวณ

เมื่อพิจารณาในด้านของ GPP ต่อหัวของประชากรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าจำนวนต่ำกว่า GPP ต่อหัวของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งหากทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จะทำให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ให้ประชากร เป็นผลให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งสนใจศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกลยุทธ์และนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และวางแผนการท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคต ซึ่งเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจมีความแข็งแกร่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยว และข้อมูลของนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. สมมติฐานของการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถกำหนดสมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ดังนี้

3.1 จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ศึกษาในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในปีผ่านมามีจำนวนเพิ่มขึ้น แสดงว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ศึกษาจะเพิ่มขึ้น

3.2 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคนไทยต่อหัวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ ถ้าราคาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคนไทยต่อหัวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพิ่มขึ้น

แสดงว่าจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะลดลง เพราะอำนาจซื้อของนักท่องเที่ยวลดลง

3.3 จำนวนห้องพักในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น

4. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาสภาพทั่วไปของนักท่องเที่ยว และปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (time series) โดยศึกษาระหว่างปี พ.ศ.2540 – 2550 รวม 11 ปี

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 นักท่องเที่ยว คือ ผู้เดินทางไปเยือนจังหวัดนั้น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ การไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำหรือนักศึกษา ที่อยู่จังหวัดนั้น ผู้เดินทางเหล่านี้ต้องค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน แต่ต้องไม่เกิน 90 วัน เพื่อกิจกรรมต่างๆ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดค่าจ้างค่าตอบแทนจากสถานที่ที่ตนไปเยือน

5.2 นักท่องเที่ยวภายในประเทศ คือ นักท่องเที่ยวคนไทย ซึ่งหมายถึง

5.2.1 บุคคลที่มีได้มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และในปัจจุบันมิได้มีกิจการหรืองานประจำ หรือถูกหน่วยงานราชการ บริษัทเอกชน ส่งไปประจำทำงานที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือศึกษาที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาและปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่

5.2.2 บุคคลที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะโดยกำเนิดหรือไม่ก็ตาม แต่ปัจจุบันมิได้พำนักอยู่ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อันเนื่องจากมีกิจการหรืองานประจำ หรือถูกหน่วยงานราชการ เอกชน ส่งไปประจำทำงานหรือศึกษายังจังหวัดตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาและปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่

5.2.3 คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย แต่ไม่ได้ทำงานประจำที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เดินทางไปอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5.3 จำนวนห้องพัก หมายถึง สถานที่ที่นักท่องเที่ยวใช้พักระหว่างเดินทาง จำแนกตามลักษณะการใช้บริการ

5.3.1 โรงแรม คือ ที่พักแรมที่สร้างขึ้นเฉพาะและแบ่งเป็นห้องพัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักเดินทาง และเก็บค่าเช่าเป็นรายห้อง

5.3.2 เกสต์เฮาส์ คือ บ้านที่ดัดแปลงหรือสร้างขึ้นและแบ่งห้องเป็นที่พักแรม โดยเก็บค่าเช่า

5.3.3 บังกาโล คือ ที่พักแรมที่กลุ่มบุคคลหรือสถาบันจัดไว้ให้นักท่องเที่ยว โดยเก็บค่าเช่า

5.3.4 รีสอร์ท คือ ที่พักที่มีลักษณะห้องพักเป็นหลัก ๆ มีบริเวณแวดล้อมด้วยธรรมชาติ

5.3.5 บ้านรับรอง คือ ที่พักหน่วยราชการ บริษัทหรือเอกชนจัดไว้เพื่อใช้รับรองหรือพักผ่อน โดยไม่เก็บค่าเช่า

5.3.6 บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน คือ บ้านญาติมิตรของนักท่องเที่ยวที่จัดให้เป็นที่พักแรม โดยไม่เก็บค่าเช่า

5.3.7 ที่พักของหน่วยราชการ ณ แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ที่พักของหน่วยราชการต่างๆ ที่ตั้งอยู่ ณ สถานที่ทำการของหน่วยราชการ ซึ่งอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อไว้บริการนักท่องเที่ยวได้เข้าพัก โดยการจะเข้าพักแต่ละครั้งจะต้องติดต่อกับหน่วยงานเจ้าของสังกัดก่อน เช่น ที่พักของอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ และเขื่อนต่างๆ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตและของกรมชลประทาน เป็นต้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6.2 หน่วยงานต่าง ๆ (อาทิเช่น หน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และกรมส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงสำนักงานพาณิชย์อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) สามารถนำแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยวที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปพัฒนาหรือไปเป็นประโยชน์ในการวางแผนด้านการท่องเที่ยวหรือกำหนด

นโยบายเพิ่มเติม เพื่อเตรียมรับสถานการณ์การท่องเที่ยวในอนาคตของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในด้านตลาดการท่องเที่ยวคนไทยให้เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ศึกษาเป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยทฤษฎีอุปสงค์ โดยนำมาใช้เพื่อหาฟังก์ชันของความต้องการหรือปริมาณนักท่องเที่ยว รวมไปถึงแนวคิดความยืดหยุ่นของอุปสงค์ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดทางทฤษฎี

1.1 ทฤษฎีอุปสงค์ของสินค้าและบริการ

อุปสงค์ (demand) หมายถึง “ จำนวนสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ณ ระดับราคาต่าง ๆ กันของสินค้าชนิดนั้น หรือ ณ ระดับรายได้ต่าง ๆ กันของผู้บริโภค หรือ ณ ระดับราคาต่าง ๆ กันของสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง ” การที่จะกล่าวได้ว่า อุปสงค์ (demand) ได้นั้น จำเป็นต้องมี “ ความต้องการ ” (want) และมี “ อำนาจซื้อ ” (purchasing power) ร่วมกันเสมอ หากมีความต้องการซื้อเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีความสามารถที่จะจ่ายเงินซื้อ เราไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นอุปสงค์ (demand) เพราะไม่ได้ก่อให้เกิดการซื้อขาย

1.1.1 ชนิดของอุปสงค์

จากความหมายของอุปสงค์ สามารถแบ่งอุปสงค์ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1) อุปสงค์ต่อราคา (price demand) เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสินค้าที่มีผู้ต้องการซื้อกับราคาของสินค้าชนิดนั้น โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ เช่น รายได้ของผู้บริโภค ราคาสินค้าชนิดอื่นคงที่ เป็นต้น

2) อุปสงค์ต่อรายได้ (income demand) เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ ณ ระดับรายได้ต่าง ๆ กันของผู้บริโภค ในระยะเวลาที่กำหนดให้ โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากรายได้อื่น ๆ คงที่

3) อุปสงค์ต่อสินค้าอื่น (cross demand) เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่าง ๆ ของสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องกันภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ อยู่คงที่

1.1.2 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์และฟังก์ชันอุปสงค์ (demand determinants and demand function)

จำนวนสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการซื้อภายในระยะเวลาหนึ่ง จะเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองปัจจัยต่าง ๆ หลายประการด้วยกัน คือ ระดับราคาสินค้าในตลาด ระดับรายได้เฉลี่ยของผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงระดับราคาสินค้าและบริการชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องกัน ขนาดประชากรทั้งหมด การกระจายรายได้ของครัวเรือน รสนิยมหรือความพอใจของผู้บริโภค และดินฟ้าอากาศหรือฤดูกาล

1.1.3 ฟังก์ชันอุปสงค์ (demand function)

จากปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ทั้ง 7 ตัว ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถนำมาเขียนเป็นความสัมพันธ์ด้วยสัญลักษณ์ทางพีชคณิต ซึ่งเรียกว่า ฟังก์ชันอุปสงค์ ได้ดังนี้

$$Q_x^d = f(P_x, Y, P_y, P_z, I, T, S)$$

ฟังก์ชันอุปสงค์ข้างต้น แปลความหมายได้ว่า จำนวนซื้อสินค้า X (Q_x^d) ขึ้นอยู่กับราคาของสินค้า X (P_x) ระดับรายได้เฉลี่ยของผู้บริโภค (Y) ระดับราคาสินค้าและบริการชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องกัน (P_y) ขนาดของประชากรทั้งหมด (P_z) การกระจายรายได้ของครัวเรือน (I) รสนิยมหรือความพอใจของผู้บริโภค (T) และดินฟ้าอากาศหรือฤดูกาล (S)

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาอุปสงค์มักจะให้ความสำคัญเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนซื้อสินค้าและบริการกับราคาเท่านั้น โดยกำหนดให้ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์อื่น ๆ อยู่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

$$Q_x^d = f(P_x)$$

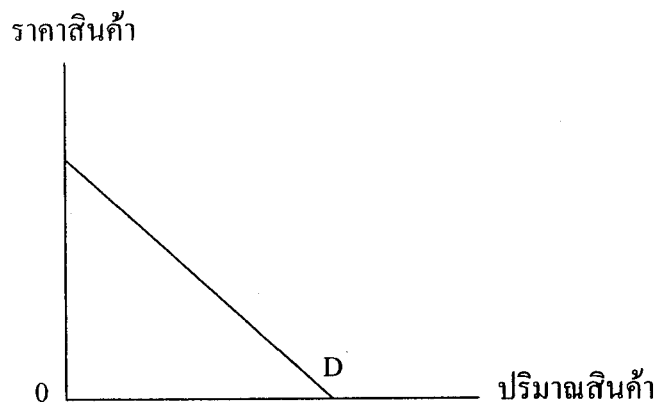
หมายความว่า จำนวนซื้อสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง (Q_x^d) ขึ้นอยู่กับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้น (P_x)

1.1.4 กฎของอุปสงค์ (Law of demand)

เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนซื้อสินค้าและบริการที่มีผู้ต้องการซื้อ กับราคาของสินค้าชนิดนั้นเอง โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ เช่น รายได้ ราคาของสินค้าชนิดอื่น รสนิยมฯ คงที่ เมื่อเป็นเช่นนี้ จะพบว่าเมื่อระดับราคาสินค้าและบริการชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้น ผู้ซื้อจะมีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าหรือบริการชนิดนั้นในจำนวนที่ลดลง และเมื่อระดับราคาสินค้าและบริการชนิดนั้นลดลง ผู้ซื้อก็มีแนวโน้มจะซื้อสินค้าและบริการชนิดนั้นในจำนวนที่มากขึ้นและเสมอ เราสามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ว่า “ ถ้าสิ่งอื่น ๆ อยู่คงที่ จำนวนซื้อสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งย่อมเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้นเสมอ ” คำกล่าวนี้คือ “ กฎอุปสงค์ ” (law of demand)

1.1.5 เส้นอุปสงค์ (demand curve)

เส้นอุปสงค์มีความชันเป็นลบ หมายความว่า เมื่อราคาแพงขึ้นความต้องการสินค้าจะลดลงทุกจุดบนเส้น อุปสงค์แสดงถึงความต้องการปริมาณและราคาของสินค้าแต่ละจุดจะแทนด้วยราคาสินค้าระดับหนึ่งกับจำนวนซื้อสินค้าที่ตรงคู่กัน เมื่อลากเส้นเชื่อมจุดต่าง ๆ เหล่านี้จะได้เส้นอุปสงค์ของแต่ละบุคคล (individual demand curve) ซึ่งเป็นเส้นที่ลาดลงจากซ้ายไปขวาดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ลักษณะของเส้นอุปสงค์

1.2 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (elasticity of demand)

จากฟังก์ชันอุปสงค์และอุปทาน เราทราบแล้วว่าจำนวนซื้อและจำนวนขายสินค้า โดยทั่วไปจะเปลี่ยนแปลงเพื่อสนองตอบการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์และอุปทานสำหรับสินค้าชนิดนั้น แต่ฟังก์ชันดังกล่าวไม่ได้อธิบายให้ทราบถึงสัดส่วนการ

เปลี่ยนแปลงในจำนวนสินค้าต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าสินค้าบางประเภทมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยได้สูงหรือไวมาก ในขณะที่ปฏิกิริยาตอบสนองของสินค้าบางประเภทต่ำหรือน้อยมาก วิธีการที่จะใช้วัดคือ แนวความคิดเรื่องความยืดหยุ่น (elasticity)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจำนวนซื้อที่มีความสำคัญ คือ ระดับราคาสินค้าและบริการชนิดนั้น ระดับรายได้ของผู้บริโภค และระดับราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ในการศึกษาเรื่องความยืดหยุ่นของอุปสงค์ จึงแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1.2.1 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (price elasticity of demand)

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงในจำนวนสินค้าที่มีผู้ต้องการซื้อต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าชนิดนั้น โดยคิดอัตราการเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละ ทั้งนี้เพราะการเปรียบเทียบเป็นร้อยละสามารถแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงของราคาและจำนวนได้ดีกว่าตัวเลขโดด ๆ เช่น น้ำปลา โดยปกติราคา 10 บาท แต่เมื่อลดราคาลง 1 บาท เหลือขวดละ 9 บาท ก็เท่ากับลดลงร้อยละ 10 แต่ถ้าราคาของรถยนต์ลดลง 1 บาท (สมมติว่ารถยนต์ราคา 1,000,000 บาท) ซึ่งจะเท่ากับลดลงเพียงร้อยละ 0.0001

ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา คือ

1) **อุปสงค์ที่ไม่มีความยืดหยุ่นเลย (perfectly inelastic demand)** ค่าของความยืดหยุ่นเท่ากับ 0 ($|Ed| = 0$) หมายความว่า เมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดก็ตาม จะไม่มีผลกระทบต่อจำนวนซื้อเลย

2) **อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นน้อย (inelastic demand)** ค่าของความยืดหยุ่นจะมากกว่าศูนย์ แต่น้อยกว่าหนึ่ง ($0 < |Ed| < 1$) หมายความว่า ร้อยละของจำนวนซื้อจะเปลี่ยนแปลงไปน้อยกว่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคาหรือจำนวนซื้อที่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่ำต่อการเปลี่ยนแปลงของราคา

3) **อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นคงที่ (unitary elasticity demand)** ค่าของความยืดหยุ่นเท่ากับหนึ่ง ($|Ed| = 1$) หมายความว่า ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของจำนวนซื้อเท่ากับร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคา

4) **อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นมาก (elastic demand)** ค่าของความยืดหยุ่นมากกว่าหนึ่ง ($Ed > 1$) หมายความว่า ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของจำนวนซื้อมากกว่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคา นั่นคือ จำนวนซื้อจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป

5) **อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นมากที่สุด (perfectly elastic demand)** ค่าของความยืดหยุ่นเท่ากับอนันต์ (infinity) หมายความว่า ถ้ามีการลดลงของราคาเพียงเล็กน้อยจะทำให้

จำนวนซื้อสินค้าเพิ่มขึ้นจาก 0 ไปเป็นจำนวนมากไม่มีที่สิ้นสุด แต่ถ้าหากราคาสูงกว่าราคานี้เพียงเล็กน้อยจะไม่มีผู้ซื้อสินค้านี้เลย นั่นคือ ผู้ผลิตทุกคนจะต้องขายตามราคาที่เป็นอยู่ในตลาด

ตัวกำหนดอุปสงค์ต่อราคา (Determinants of price Elasticity) หมายถึง สิ่งซึ่งทำให้ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่าสูงหรือต่ำ ซึ่งกำหนดดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1) จำนวนสินค้าที่ใช้ทดแทน สินค้าใดที่มีสินค้าทดแทนเป็นจำนวนมาก จะมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสูง ทั้งนี้ เพราะเมื่อเปลี่ยนแปลงราคาเพียงเล็กน้อย ก็จะกระทบกับราคาค่อนข้างแรง เช่น เมื่อขึ้นราคาเพียงเล็กน้อย ลูกค้านั้นจะหันไปซื้อสินค้าอื่นทดแทน ซึ่งสินค้านั้นมีให้เลือกเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณอุปสงค์ ลดลงค่อนข้างมาก

2) สัดส่วนของราคาสินค้าเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายรวมของผู้บริโภค สินค้าบางชนิดมีราคาค่อนข้างต่ำ ทำให้การซื้อสินค้านั้นไม่กระทบกระเทือนต่อค่าใช้จ่ายรวมของผู้บริโภค เนื่องจากราคาต่ำ ถึงแม้ราคาจะสูงถึง 100 % ก็ตาม แต่รายจ่ายที่เป็นตัวเงินก็เพิ่มไม่มากนักจนเห็นว่าไม่มีผลต่อรายจ่ายรวม ทำให้ปริมาณซื้อไม่เปลี่ยนแปลงนัก สินค้าประเภทนี้จึงมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาต่ำ

3) ความคงทนของสินค้า สินค้าที่มีความคงทนถาวรมาก จะมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาต่ำ เพราะนาน ๆ ซื้อครั้ง และเมื่อซื้อครั้งที่สอง ก็อาจนานจนลืมราคาซื้อครั้งแรกไปแล้ว ดังนั้น ราคาจึงไม่มีผลมากนักต่อปริมาณสินค้าที่คงทนถาวร ยิ่งคงทนถาวรมากเท่าใด ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาก็ยิ่งต่ำเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ยังมีสินค้าคงทนถาวรบางชนิดที่มีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูงเพราะมีรุ่นใหม่ ๆ ออกมาบ่อย เช่น รถยนต์ เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

4) ระยะเวลาหรือช่วงเวลา หากช่วงเวลายาวนานมากพอ ผู้บริโภคมีโอกาสปรับตัวได้มากขึ้น ดังนั้น เส้นอุปสงค์ระยะยาวมักมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสูงกว่าเส้นอุปสงค์ในระยะสั้น

1.2.2 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (income elasticity of demand) ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ หมายถึง อัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละของปริมาณอุปสงค์ต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละของรายได้ (ของผู้บริโภค) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละของปริมาณอุปสงค์เมื่อรายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปร้อยละหนึ่ง

ตัวกำหนดอุปสงค์ต่อรายได้ คือ ตัวกำหนดของอุปสงค์ต่อรายได้ มิใช่มีผลต่อค่าของความยืดหยุ่นดังกล่าวเท่านั้น หากแต่ยังมีผลต่อประเภทของสินค้าด้วย กล่าวคือ

1) **สินค้าด้อย (Inferior Good)** สินค้าประเภทนี้เป็นสินค้าคุณภาพต่ำและราคาถูก การเปลี่ยนแปลงในปริมาณซื้อจะผกผันกับรายได้ กล่าวคือ หากรายได้ต่ำลงจะซื้อสินค้าประเภทนี้มากขึ้น หากรายได้สูงขึ้นจะซื้อสินค้าประเภทนี้น้อยลง ดังนั้น สินค้าด้อยจึงทำให้ความ

ยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้มีเครื่องหมายเป็นลบ หรือหากคำนวณออกมาได้ว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้เป็นลบ ย่อมแสดงว่าสินค้ากล่าวเป็นสินค้าด้อย

2) **สินค้าจำเป็น (Necessity Goods)** สินค้าประเภทนี้เป็นสินค้าที่ซื้อกันโดยปกติทั่วไป ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต จึงมักจะเรียกว่า สินค้าจำเป็น (Necessity Good) ซึ่งจะมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้เป็นบวก และมีค่าไม่เกินหรือ $0 < E < 1$ สินค้าประเภทนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสินค้าปกติ (Normal Goods)

3) **สินค้าฟุ่มเฟือย (Luxury Goods)** สินค้าประเภทนี้ เมื่อคนเรามีฐานะดีขึ้น รายได้สูงขึ้น จะซื้อสินค้าประเภทนี้มากขึ้นในสัดส่วนที่สูงกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงทำให้ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้มีค่ามากกว่าหนึ่ง $E > 1$

1.2.3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง (cross elasticity of demand)

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ อัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละของปริมาณอุปสงค์ต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละของราคาสินค้าชนิดอื่น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละของอุปสงค์ของสินค้าชนิดหนึ่งเมื่อราคาสินค้าอีกชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปร้อยละหนึ่ง

ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง ค่าของความยืดหยุ่นชนิดนี้มีลักษณะคล้ายกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ กล่าวคือ เครื่องหมายของความยืดหยุ่นจะมีความหมายต่อการตีความ หากความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง มีเครื่องหมายเป็น ลบ จะมีผลในการตีความแตกต่างจากการมีเครื่องหมายเป็น บวก

ตัวกำหนดความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง ตัวกำหนดของความยืดหยุ่นชนิดนี้เป็นความสัมพันธ์ของสินค้า 2 ชนิด ดังนี้

1) **ถ้าสินค้า 2 ชนิด ทดแทนกันได้ (Substitute goods)** ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณออกมาจะมีค่าเป็นบวก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง หากคำนวณค่าความยืดหยุ่นออกมาได้เป็นบวก แสดงว่าสินค้า 2 ชนิดนั้น มีความสัมพันธ์ในลักษณะทดแทนกันได้

2) **ถ้าสินค้า 2 ชนิด ใช้ประกอบกัน (Complementary goods)** ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณออกมาได้ จะมีค่าเป็นลบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง หากคำนวณค่าความยืดหยุ่นออกมาได้เป็นลบ แสดงว่าสินค้า 2 ชนิดนั้น มีความสัมพันธ์ในลักษณะใช้ประกอบกันหรือใช้ร่วมกัน

3) ถ้าสินค้า 2 ชนิดเป็นอิสระต่อกัน ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นจะเป็นศูนย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง หากคำนวณค่าความยืดหยุ่นออกมาเป็นศูนย์ แสดงว่าสินค้า 2 ชนิดนั้น เป็นอิสระต่อกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จุฑาพร สุรเชษฐภคิน (2532) ได้ทำการศึกษาถึงอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ที่ประกอบไปด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 10 สัญชาติ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ฮองกง เยอรมัน ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร อิตาลี ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา มาเลเซียและญี่ปุ่น โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2520 – 2530 ได้ผลการศึกษาดังนี้

ผลการศึกษาอุปสงค์ในรูปแบบของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยผันแปรอิสระ ได้แก่ จำนวนห้องพักของโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดภูเก็ต จำนวนเที่ยวบิน และการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนจำนวนเที่ยวบริการรถโดยสารระหว่างจังหวัด ณ สถานีขนส่งจังหวัดภูเก็ต มีความสัมพันธ์กับการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รุ่งทิพย์ จินดาผล (2538) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไทย โดยการศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปท่องเที่ยวใน 5 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ชลบุรี(พัทยา) ภูเก็ต สงขลา(หาดใหญ่) และกรุงเทพมหานคร ใช้ข้อมูลทศวรรษระหว่างปี พ.ศ.2529–2537 วิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยผันแปรอิสระ ได้แก่ งบประมาณส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เชียงใหม่ สงขลา (หาดใหญ่) ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต สงขลา (หาดใหญ่) ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และรายได้เฉลี่ยต่อหัวของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยว

ชาวไทยที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา (หาดใหญ่) เชียงใหม่ ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธงชัย ฐูปิตวิริยะ (2541) ได้ทำการศึกษาอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศปี พ.ศ. 2530 – 2540 ได้แบ่งการศึกษาออกเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่ง เป็นการศึกษาลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ ถิ่นที่อยู่ วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว และระยะเวลาในการเที่ยว เป็นต้น โดยออกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 99 ตัวอย่าง ที่เดินทางไปเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญ 12 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เชียงใหม่ เชียงราย พิชณุโลก นครราชสีมา อุบลราชธานี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สงขลา และภูเก็ต โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีภูมิทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณ วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS)

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยผันแปรอิสระ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อหัวมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พิชณุโลก นครราชสีมา ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเที่ยวจังหวัดกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เชียงราย นครราชสีมา สงขลา ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดัชนีราคาผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ พิชณุโลก นครราชสีมา อุบลราชธานี กาญจนบุรี ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเที่ยวในจังหวัดชลบุรี เชียงใหม่ ประจวบคีรีขันธ์ ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวนนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเที่ยวในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พิชณุโลก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และสงขลา ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ งบประมาณของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปจังหวัดกรุงเทพมหานคร ชลบุรี อุบลราชธานี เพชรบุรี สงขลา ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปจังหวัดเชียงราย และประจวบคีรีขันธ์ ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชมพร เอี่ยมศรีทอง (2536) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2524 –

2534 โดยแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็น 5 กลุ่ม คือ ทวีปอเมริกา ยุโรป โอเชียเนีย อาเซียน และประเทศญี่ปุ่น ทำการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงซ้อน(Multiple Regression)

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยผันแปรอิสระ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในประเทศไทยต่อคนของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ กลุ่มทวีปอเมริกา กลุ่มประเทศโอเชียเนีย และประเทศญี่ปุ่น ที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มอาเซียน ในทิศทางเดียวกัน อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากกลุ่มทวีปอเมริกาและทวีปยุโรป ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายได้ต่อคนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากกลุ่มประเทศโอเชียเนีย กลุ่มทวีปยุโรป และประเทศญี่ปุ่น ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ งบประมาณในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากกลุ่มประเทศโอเชียเนีย ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากกลุ่มทวีปอเมริกา ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความมั่นคงทางการเมืองของประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากกลุ่มทวีปอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุจิตรา เจริญสุภกร (2546) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวของคนไทยในจังหวัดขอนแก่น โดยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิระหว่างปี 2534 – 2543 และทำการศึกษาเป็น 2 ส่วน

ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปและพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากเป็นเพศชายและมีอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปี อาชีพส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มพนักงานหรือลูกจ้าง และมีถิ่นที่อยู่ในกรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว คือ การทำธุรกิจ และเพื่อการพักผ่อน ซึ่งส่วนใหญ่เดินทางโดยรถส่วนตัว นิยมพักแรมตามบ้านญาติหรือบ้านเพื่อน ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการท่องเที่ยวในช่วง 2 – 3 วัน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 909.23 บาท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นค่าที่พักแรม และมีการเดินทางประมาณ 6 ครั้งต่อปี

ส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นของคนไทย ผลการศึกษา พบว่า รายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อหัว จำนวนห้องพักและการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ย และดัชนีราคา

ผู้บริโภครวม มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง ผลการศึกษาพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเป็นปัจจัยกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพศหญิงที่เดินทางไปเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นมากกว่าเพศชาย ส่วนจำนวนห้องพัก ดัชนีราคาผู้บริโภค และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพศชายมากกว่าเพศหญิง

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจะพบว่าการศึกษาด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาทางด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว โดยจะเป็นการศึกษาถึงโครงสร้างหรือปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในระดับมหภาค ซึ่งจะเน้นการศึกษาไปทางด้านการพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและ/หรือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยใช้ตัวแปรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่จะเป็นตัวกำหนดหรือมีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) รายได้ที่แท้จริงต่อหัว อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค จำนวนห้องพักของโรงแรม ตลอดจนนโยบายหรืองบประมาณของรัฐบาลที่ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า วัตถุประสงค์หลักคือต้องการคู่มือของปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดความต้องการ (อุปสงค์) เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดหรือประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยและ/หรือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยจะใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา และการวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อนในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับอุปสงค์การท่องเที่ยว ซึ่งแต่ละแบบจำลอง ตัวแปรอิสระอาจแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และขอบเขตในการศึกษา อย่างไรก็ตามผลของการศึกษาก็จะเป็นไปในทำนองเดียวกันคือสามารถที่จะบอกถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดหรือมีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวได้อย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนที่ 2 การศึกษาทางด้านรายได้จากการท่องเที่ยวและรายจ่ายจากการท่องเที่ยวโดยรายจ่ายจากการท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งสองส่วนนี้จะมีความเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงดังกล่าว จะแยกพิจารณาออกเป็นสองส่วน โดยส่วนแรกจะเป็นการศึกษาในเรื่องรายจ่ายของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะพิจารณาทางด้านปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว โดยจะเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระเช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น ข้อมูลที่ใช้จะเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Section Data) และใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อนหรือการวิเคราะห์แบบจำลองโพรบิต (Probit Model) โดยตัวแปรอิสระที่ใช้อาจจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และขอบเขตในการศึกษา ซึ่งผลการศึกษา

จะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือสามารถที่จะบอกถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีนัยสำคัญ และส่วนที่สองจะเป็นผลมาจากส่วนแรก กล่าวคือ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการจ้างงาน รายได้ประชาชาติ และดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ โดยจะใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 3 การศึกษาด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาทางด้านนี้คือ การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เช่น วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมา ลักษณะการจัดการเดินทาง และบุคคลที่ร่วมเดินทางมา เป็นต้น โดยจะใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ โดยใช้สถิติไคสแควร์ ซึ่งผลการศึกษาส่วนใหญ่จะพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นบางพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้นการศึกษารั้งนี้จะใช้ตัวแปรทั้งทางด้านสังคม (บุคคล) และทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา การศึกษา อาชีพ วัตถุประสงค์ รายจ่าย เป็นต้น และใช้ Regression ในการวิเคราะห์ เพื่อทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผลที่ได้จากการศึกษานี้จะสามารถนำไปวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยหันมาท่องเที่ยวกันมากขึ้น

บทที่ 3

ลักษณะสภาพทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยว อำเภอหัวหิน

1. ลักษณะสภาพทั่วไป

1.1 ประวัติความเป็นมา

ก่อนหน้าที่ชื่อหัวหินยังไม่เกิด มีเรื่องเล่าขานกันว่าราวปี พ.ศ. 2377 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พื้นที่เกษตรกรรมบางแห่งของเมืองเพชรบุรีแห้งแล้งกันดารมาก ราษฎรกลุ่มหนึ่งจึงทิ้งถิ่นย้ายลงมาทางใต้ จนบริเวณบ่อฝ้าย หนองสะแก และเขาตะเกียบ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่าน ราษฎรกลุ่มนั้นจึงตั้งลงหลักปักฐานสร้างบ้านเรือนและทำประมงเป็นอาชีพหลัก ต่อมา มีชาวปักข์ได้ ได้แก่ ชาวภูเก็ต ชาวพัทลุง และตรัง ย้ายถิ่นมาอาศัยอยู่ด้วย ทำให้ชุมชนขยายตัวใหญ่ขึ้น เป็นชุมชนผสมระหว่างคนภาคกลางและภาคใต้ มีภาษาพูดสำเนียงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เรียกว่าบ้านสมอเรียง ตั้งอยู่ใกล้คลองสมอเรียงซึ่งอยู่เหนือขึ้นมาจากเขาตะเกียบและบ้านหนองแกหรือบ้านหนองสะแก ที่บ้านสมอเรียงนี้มีหาดทรายชายทะเลแปลกกว่าที่อื่นคือ มีโขดหินใหญ่ก้อนเรียงรายกระจายอยู่อย่างสวยงาม จึงมีการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านตามลักษณะภูมิศาสตร์ว่า บ้านหินเรียง ต่อมาเป็นบ้านแหลมหิน

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ์ (พระองค์เจ้าชายกฤษดาภินิหาร ต้นราชสกุลกฤดากร) เป็นเจ้านายพระองค์แรกที่สร้างตำหนักหลังใหญ่ชายทะเลด้านใต้ของหมู่บ้าน (ปัจจุบันอยู่ติดกับโรงแรมโซฟิเทลฯ) และประทานชื่อตำหนักว่า “แสนสำราญสุขเวศน์” ต่อมาทรงปลูกอีกหลังหนึ่งแยกเป็น แสนสำราญ และ สุขเวศน์ เพื่อไว้ใช้รับเสด็จเจ้านาย พร้อมกับทรงสร้างเรือนขนาดเล็กได้ถุนสูงอีกหลายหลัง ซึ่งต่อ ๆ มา คือ “บึงกะโลสุขเวศน์” ทรงขนานนามหาดทรายบริเวณตำหนักและหาดถัด ๆ ไปทางใต้เสียใหม่ว่า “หัวหิน” เป็นคนละส่วนกับบ้านแหลมหินเดิม โดยมีกองหินชายทะเลเป็นที่หมายแบ่งเขต ซึ่งบ้านแหลมหินเดิมมีเขตด้านใต้ถึงเพียงแค่นั่นเองใหญ่ชายทะเล (ปัจจุบันอยู่หน้าโรงแรมโซฟิเทลฯ มีศาลเทพารักษ์ใหญ่) เท่านั้น ไม่ถึงที่ดินของเสด็จในกรมฯ ครั้นเมื่อวันเวลาผ่านไป ชื่อ “หัวหิน” ก็แผ่คลุมทั้งหาดทั้งตำบลจนขยายเป็นอำเภอหัวหิน

ส่วนที่ดินแปลงที่อยู่ตรงหมู่บ้านชายทะเล เป็นของสมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ซึ่งทรงสร้างตำหนักใหญ่ขึ้นถึงสองครั้ง ครั้งแรกคือ ตำหนักขาว ครั้ง

หลังคือ ตำหนักเทาและเรือนเล็กอีกหลายหลัง ซึ่งก็คือ บ้านจักรพงษ์ในเวลาต่อมา ปัจจุบันคือ โรงแรมเมเลีย ซึ่งได้เปลี่ยนผู้ดำเนินการเป็นโรงแรมฮิลตัน

ในช่วงเวลาเดียวกันกับการสร้างพระราชวังไกลกังวล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ต้นราชสกุลบูรณัตร์ ก็ได้จัดสร้างตลาดนัดรถไฟขึ้นในที่ดินพระคลังข้างที่ โดยออกแบบให้มีหลังคารูปโค้งครึ่งวงกลมต่อเนื่องกัน 7 โค้ง เพื่อสื่อความหมายว่าเป็นการสร้างขึ้นในรัชกาลที่ 7 ทั้งตัวอาคารและแผงขายสินค้าเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ตัวตลาดโล่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก และจัดว่าเป็นตลาดที่ถูกละเลยที่สุดของประเทศไทยในขณะนั้น ชื่อตลาดนัดรถไฟนี้มาจากพระนามเดิมของพระองค์ คือ พระองค์เจ้าบูรณัตร์ไชยากรนั่นเอง ต่อมาตลาดนัดรถไฟและโรงแรมรถไฟ หรือโฮเต็ลหัวหินก็ กลายเป็นสัญลักษณ์ของชายทะเลหัวหิน ส่วนพระราชวังไกลกังวลนั้นถือว่าเป็นสถานที่อันควรสักการะบูชา มากกว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

นับตั้งแต่มีการสร้างทางรถไฟสายใต้แล้วเสร็จ เชื่อมต่อกับชายแดนของประเทศมาเลเซีย หัวหินก็มีชื่อเสียงว่าเป็นสถานที่พักผ่อนอากาศอันลือชื่อของไทย ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมมาพักผ่อน ว่ายน้ำ ตกปลา และตีกอล์ฟ เนื่องจากมีสนามกอล์ฟ หัวหินรอยัลกอล์ฟ ซึ่งจัดเป็นสนามกอล์ฟพระดับมาตรฐานสากลแห่งแรกของประเทศไทยอีกด้วย

ชื่อเสียงของหัวหินนั้น เติบโตเคียงข้างกับโรงแรมรถไฟก็ได้ ต่อมามีการสร้างบังกะโล่ขึ้นคือ เซ็นทรัลหัวหินวิลเลจ ซึ่งได้ถูกคัดเลือกให้เป็นฉากถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศ เรื่อง “Devil’s Paradise” เช่นเดียวกับโรงแรมรถไฟหัวหิน ซึ่งใช้เป็นฉากถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศเรื่อง “The Killing Fields” โดยเป็นการจำลองสถานที่คือ โรงแรมชั้นนำในกรุงเทพมหานครในยุคสงคราม

หัวหินเริ่มเป็นที่รู้จักในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองและระบบราชการ ได้กำหนดให้วันจันทร์ถึงวันศุกร์เป็นวันทำงาน ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์เป็นวันหยุดพักผ่อน ด้วยภาระงานที่หนักอึ้ง ทำให้เจ้านายและขุนนางนิยมใช้ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ไปพักผ่อนอากาศตามอย่างชาวตะวันตก และเมื่อกรมรถไฟหลวงเปิดเส้นทางรถไฟสายใต้ผ่านตำบลหัวหิน ทำให้การเดินทางสะดวกมีผู้คนมาเยือนมากขึ้น และยังมีชื่อเสียงมากขึ้นเมื่อพระบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ ทรงสร้างพระตำหนักสุขเวศน์เป็นที่ประทับ พร้อมทั้งยังเชิญชวนพระประยูรญาติมาสร้างบ้านพักตากอากาศที่ชายหาดหัวหิน แม้สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชชนนี พระพันปีหลวง ก็ทรงสร้างพระตำหนักประทับแรมที่นั่นเช่นกัน เมื่อมีพระราชวงศ์ชั้นสูงเสด็จประทับตากอากาศหัวหินมากขึ้น จึงมีการสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกทำให้หัวหินเป็นเมืองที่ได้รับความนิยมถึงขีดสุด ทั้งด้านการคมนาคม การปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข และการค้า ในอดีตหัวหินมีความเจริญที่สุดเมื่อรัชกาลที่ 7 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวังไกล

กังวลเป็นที่เสด็จแปรพระราชฐาน หัวหินจึงเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีตลาดนัดรถไฟเป็นแหล่งของกิน และเป็นที่พักปะสังสรรค์ของชาวกรุงที่มาพักผ่อน กล่าวได้ว่าหัวหินในยุคนั้นแหล่งรวมคนดังของประเทศไทย และเป็นแหล่งรวมแฟชั่นชุดชายหาดอีกด้วย และหัวหินเงียบเหงาลงถนัดตาเมื่อคณะราษฎรเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เมื่อบ้านเมืองกลับมาอยู่ในความสงบเรียบร้อย ชาวกรุงก็กลับมาเที่ยวหัวหินอีกครั้ง แต่ต่างจากอดีตที่มีชนชั้นกลางมาพักหัวหินมากกว่าในยุคแรกๆ หัวหินก็คึกคักมากกว่าเดิมหลายเท่า กล่าวกันว่าคนกรุงในยุคนั้น ถ้าไม่ได้มาเที่ยวหัวหินจัดเป็นคนล้ำสมัยทีเดียว

1.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

อำเภอหัวหินอยู่ติดกับทะเลอ่าวไทย พื้นที่มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทิศตะวันตกเป็นภูเขา พื้นที่ลาดเอียงลงสู่ทะเลอ่าวไทย มีพื้นที่รวม 86.36 ตารางกิโลเมตร หรือ 53,975 ไร่ มีถนนเพชรเกษม (ทางหลวงหมายเลข 4) ตัดผ่านจากทิศเหนือจรดทิศใต้ยาวประมาณ 22 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 230 กิโลเมตร

ลักษณะพื้นที่เป็นชุมชนเมืองหนาแน่นและการพาณิชยกรรม ประมาณ ร้อยละ 3 และมีชุมชนที่กระจัดกระจายไม่หนาแน่นห่างไกลออกไป พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ว่างและพื้นที่เขตทหาร การขยายตัวของเมืองมีลักษณะเป็นแนวยาวไปตามถนนเพชรเกษม มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง มีโรงแรม บ้านพัก ร้านอาหารและสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวจำนวนมาก

1.3 อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ จรดเขตเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
- ทิศใต้ จรดอำเภอบางแพ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ทิศตะวันออก จรดทะเลอ่าวไทย
- ทิศตะวันตก ติดภูเขาจรดประเทศพม่า

1.4 ลักษณะทางภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศทั่วไป อำเภอหัวหินเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตร้อน ลักษณะภูมิอากาศจะถูกควบคุมโดยการหมุนเวียนของกระแสอากาศประจำฤดูกาล โดยฤดูกาลแบ่งได้ดังนี้

- ฤดูร้อน (กลางเดือน ก.พ. - กลางเดือน พ.ค.) ลมตะวันออกเฉียงใต้
- ฤดูฝน (กลางเดือน พ.ค. - กลางเดือน ต.ค.) ลมตะวันตกเฉียงใต้
- ฤดูหนาว (กลางเดือน ต.ค. - กลางเดือน ก.พ.) ลมตะวันออกเฉียงเหนือ

1.5 ประชากร

ตามข้อมูลของสำนักงานเทศบาลเมืองหัวหินที่สำรวจไว้ล่าสุดเมื่อเดือนเมษายน 2551 พบว่า มีประชากรรวม 51,926 คน แบ่งเป็น ชาย 25,285 คน หญิง 26,641 คน หรือคิดเป็นครัวเรือนรวม 32,036 ครัวเรือน

โดยมีอัตราการเพิ่มของประชากรในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา เฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อปี มีการประมาณการว่าประชากรแฝงในเขตเทศบาล มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับประชากรตามทะเบียนราษฎร การเพิ่มของประชากรมาจากการย้ายถิ่นเป็นหลัก เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีแหล่งสถานศึกษาทุกระดับ

1.6 การเดินทาง

รถยนต์ มีรถโดยสารจากกรุงเทพฯ มายังอำเภอหัวหิน ดังนี้

- รถโดยสารปรับอากาศ ชั้น 1 ของบริษัท หัวหินปราณฯ ทัวร์ รถออกทุก 45 นาที
- รถโดยสารปรับอากาศ ชั้น 2 ของบริษัท ขนส่ง จำกัด (บ.ข.ส.) และรถร่วม บ.ข.ส.

รถไฟ มีขบวนรถไฟที่แล่นมายังสถานีรถไฟหัวหิน ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล เช่น

- ขบวนรถไฟกรุงเทพฯ – สุโขทัย (รถเร็ว)
- ขบวนรถดีเซลรางธนบุรี – หลังสวน (รถธรรมดา)
- ขบวนรถด่วนพิเศษกรุงเทพฯ – ยะลา (รถด่วนสปรีนเตอร์)

เครื่องบิน มีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ – หัวหิน จำนวน 21 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ ใช้เวลาประมาณ 45 นาที

2. สถานที่ท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญ

2.1 วัดไกลกังวลหัวหิน

หัวหินได้ชื่อว่าเป็นสถานที่ตากอากาศอันมีชื่อเสียงของประเทศไทย มีชายหาดที่ขาวสะอาด และเป็นที่ตั้งของวัดไกลกังวลอันงามสง่า มีความหมายว่าเป็นสถานที่ห่างไกลความกังวล ทั้งปวง การที่หัวหินเป็นที่รู้จักทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนั้น สืบเนื่องมาจากพระมหากษัตริย์ของกษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และพระบรมวงศานุวงศ์ โดยเริ่มตั้งแต่ตำบลหัวหินได้รับการเปลี่ยนชื่อจาก “บ้านสมอเรียง ” เป็นต้นมา

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468 ได้มีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ซื้อที่ดินของนายบัว ไวดาบ บ้านคลองพะเนียงใหญ่ไว้จำนวนหนึ่ง อีกทั้งกรมพระนเรศวรฤทธิ์ ฟ้าราชบริพัตร นายบัว ไวดาบ และ

พรรคพวกได้ทุกล้อถวายเป็นที่ดินอีกส่วนหนึ่ง เพื่อใช้สร้างพระราชวัง (นายเวียน ปัญจะสุวรรณ เขียนไว้ในหนังสือ “ของดีเมืองประจวบคีรีขันธ์” ว่า กรมพระนเรศฯ หม่อมเจ้าอมรทศน์ กฤดากร หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤดากร พร้อมด้วยนายบัว ไวกาบ และพรรคพวก ได้ทุกล้อถวายเป็นที่ดิน สำหรับสร้างพระราชวังรวมเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 300 ไร่เศษ) พระองค์ทรงพระราชทานเงินแก่ เจ้าของที่ดินประมาณ 1,000 บาท โดยมีหม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤดากร (ท่านโป๊ะ) โอรสของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศวรฤทธิ์ ซึ่งจบมาจากโรงเรียนศิลปากร เลโคล นาซีองนาล เคส์ โบซาร์ต กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส (บางเล่มว่าจบมาจากอิตาลี) และเป็นผู้อำนวยการศิลปากร สถานแห่งราชบัณฑิตยสภา เป็นนายช่างใหญ่ควบคุมการก่อสร้าง เมื่อแรกสร้างมีบริเวณเนื้อที่รวม 337 ไร่ 67 ตารางวา ต่อมาในรัชกาลปัจจุบันได้เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับแรมในฤดูร้อน แทบทุกปี จึงมีการซื้อที่ดินและก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมขึ้น ในปัจจุบันมีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 400 ไร่เศษ ภายในประกอบด้วยพระตำหนักใหญ่สี่หลัง ได้แก่ เปี่ยมสุข ปดุกเกษม เอิบเปรม เอมปรีดี ล้วนมีสถาปัตยกรรมแบบเมดิเตอร์เรเนียนที่ประยุกต์รูปแบบ เพื่อความเป็นอยู่แบบไทยผสมผสาน เข้าไปด้วย พระตำหนักที่ใหญ่ที่สุดคือ พระตำหนักเปี่ยมสุขมซึ่งเป็นที่ประทับของพระเจ้าอยู่หัว และพระราชินีทุกพระองค์ ซึ่งหากมองพระราชฐานจากทะเลด้านหน้าจะเห็นพระตำหนักองค์นี้ ตั้งอยู่ตรงกลางอย่างโดดเด่น

2.2 สถานีรถไฟ

อยู่ถนนเลียบริมทางรถไฟ ใกล้สนามกอล์ฟหัวหิน สถานีรถไฟที่เป็นดังประตูที่เปิดตัวหัว หินในฐานะสถานที่ตากอากาศสู่โลกภายนอกเป็นครั้งแรก สัมผัสบรรยากาศแห่งอดีตของพลับพลา ทรงไทย สร้างด้วยไม้ ทาสีด้วยสีสันสดใส สะดุดตา และสถาปัตยกรรมแบบเก่าในสมัยรัชกาลที่ 6 รวมทั้งยังมีหัวจักรรถไฟไอน้ำสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

2.3 หาดหัวหิน

ชายหาดอันเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศที่มีชื่อเสียงแห่งแรกของเมืองไทย ด้วย น้ำทะเลใส ทรายสะอาด บรรยากาศดี ทะเลหน้าชายหาดไม่ลึกมากเหมาะแก่การเล่นน้ำ อีกทั้ง บริเวณชายหาดเงียบสงบเหมาะแก่การเดินเล่นชมทะเล มีร่มเงาของต้นहुควาง มะพร้าวให้แวะพัก หลบร้อนอยู่เป็นระยะ ไม่มีถนนเลียบริมชายหาดให้วุ่นวายวังกว้างพลุกพล่านอย่างหาดทั่วไป ไม่มีเจ็ตสกี เรือกล้วย สตูดเตอร์ แล่นฉวัดเฉวียนรบกวนคนเล่นน้ำทะเล จึงเป็นที่ใฝ่ฝันและได้รับความนิยมจาก นักท่องเที่ยวมานานทุกยุคทุกสมัย ทางลงหาดมีสองจุด คือปลายถนนดำเนินเกษม บริเวณโรงแรม โซฟีเทล เซ็นทรัล หัวหินฯ ซึ่งเป็นจุดหลักที่มีนักท่องเที่ยวคึกคัก ส่วนอีกจุดคือบริเวณศาลเจ้าแม่ ทับทิมถนนนเรศดำริห์ ซึ่งมีลานจอดรถเล็กๆ ตรงกับแหลมหินที่เป็นที่มาของชื่อหัวหิน นอกจากนี้ ระหว่างไปเขาตะเกียบยังมีซอยสาธารณะลงชายหาดได้ด้วย เป็นซอยแคบๆ รถเข้าออกยาก

2.4 ตลาดโต้รุ่งหัวหิน

เป็นตลาดที่มีชื่อเสียงของหัวหิน และทั่วโลก ตั้งกลางถนนเดชาอนุชิต ที่ปิดถนนไม่ให้รถผ่านเพื่อทำเป็นถนนคนเดิน หรือ เรียกได้ว่าทำเป็นตลาดให้คนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวได้เดินจับจ่ายซื้อของกิน หรือของที่ระลึก เสื้อผ้า กระเป๋า นิตยสาร ซีดีหนัง งานหัตถกรรม ภาพวาด โคมไฟ เป็นสีสันยามราตรีของหัวหิน ประมาณ 4 โมงเย็นของทุกวัน ก็จะเปิดขายเรื่อยไป ถนนดังกล่าว ตัดตั้งฉากกับถนนเพชรเกษม ซึ่งเป็นถนนเมนหลักของหัวหิน ดังนั้น จะมองหาตลาดหัวหินได้ไม่ยากเย็นนัก

2.5 หาดสวนสนประดิพัทธ์

ห่างจากเมืองหัวหินไปทางทิศใต้ประมาณ 9 กิโลเมตร เป็นชายหาดที่สวยงามทอดยาวขนานกับทิวสน สงบเงียบ ท้องทะเลในอ่าวหน้าหาดมีเกาะเล็ก ๆ มองเห็นจากชายหาดอยู่สามเกาะ คือ เกาะสะเดา เกาะจิ้งก เกาะสิงโต ซึ่งสามารถเหมาเรือประมงเล็กจากปากคลองเขาตะเกียบหรือปากคลองเขาเต่าไปเที่ยวได้ บนเกาะสิงโตมีชายหาดเวะลงเล่นน้ำได้ หาดสวนสนประดิพัทธ์เป็นที่พักตากอากาศของราชการอยู่ในความดูแลของกองทัพก แต่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปพักผ่อนได้ มีร้านอาหารและที่พักทั้งแบบห้องพักและบังกะโลให้บริการ

2.6 เขาเต่า

ชายหาดเล็ก ๆ เชิงเขาเต่า ห่างจากหัวหินไปทางทิศใต้ประมาณ 13 กิโลเมตร ตามถนนเพชรเกษม เงียบสงบ มีองค์พระพุทธรูปขนาดใหญ่หันพระพักตร์ออกสู่ทะเล นอกจากนี้บริเวณปากคลองเขาเต่า ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์ถ้ำเขาเต่า มีศาลาชมทิวทัศน์หลายจุด

2.7 จุดชมวิวเขาตะเกียบ

เป็นวัดที่ตั้งอยู่บนภูเขา ซึ่งยื่นออกไปในทะเล ตั้งอยู่ห่างตัวเมืองหัวหินทางใต้ 6 กิโลเมตร ภายในบริเวณวัดร่มรื่น เย็นสบาย มีรูปปั้นเจ้าแม่กวนอิม ประดิษฐานอยู่ เป็นจุดที่สามารถมองเห็นทัศนียภาพอ่าวหัวหินที่งดงามมากจุดหนึ่ง รอบเขาตะเกียบมีที่พักและร้านอาหารให้บริการหลายแห่ง มีเส้นทางรถยนต์ขึ้นถึงยอดเขา หรือจะเดินขึ้นบันได ที่เชิงเขาเป็นแหล่งขายปูม้าสดที่ขึ้นชื่อของหัวหิน

2.8 เขาหินเหล็กไฟ

จุดชมวิวดัวเมืองและอ่าวหินที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่ง ประกอบด้วยจุดชมวิวหลายจุดที่สำคัญคือ เป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ มีศูนย์สินค้าพื้นเมืองหัวหินไปทางทิศตะวันตกประมาณ 3 กิโลเมตร ช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อการชมพระอาทิตย์คือ ช่วงเช้าตรู่

2.9 ถ้ำไก่อ่าหล่น

เป็นถ้ำขนาดกลางตั้งอยู่บนยอดเขา มีบันไดผ่านป่าขึ้นไปจนถึงปากถ้ำระยะทางประมาณ 200 เมตร บริเวณลานหน้าเป็นที่ตั้งสำนักสงฆ์ถ้ำไก่อ่าหล่น บริเวณนี้มีศาลาพักผ่อนทิวทัศน์ เมื่อผ่านปากถ้ำเข้าไปจะเป็นโถงถ้ำขนาดใหญ่ มีหินงอก หินย้อย ให้ชมหลายจุด เพดานถ้ำสูงและมีช่องทะลุกว้างให้ลำแสงผ่านมาได้ บริเวณด้านบนของปากปล่องทะลุเป็นป่าทึบ ซึ่งมีไก่อ่าชุกชุม พลัดตกลงมาบ่อยๆ จนเป็นที่มาของชื่อถ้ำไก่อ่าหล่น

2.10 ถ้ำเจดีย์

เป็นอีกถ้ำของถ้ำไก่อ่าหล่น เพดานถ้ำต่ำ และมีช่องให้แสงส่องผ่านเข้ามายังเจดีย์ที่ประดิษฐานบริเวณนั้น เป็นภาพที่น่าชมมาก และที่น่าสนใจไปกว่านั้น คือ ภายในถ้ำมีหินงอก หินย้อย สวยงาม โดยเฉพาะเสาหินขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นหินงอกที่เชื่อมกับหินย้อยจนกลายเป็นเสาหินขนาดใหญ่ ปรากฏการณ์นี้ต้องใช้เวลาในการก่อตัวยาวนานหลายล้านปี

2.11 น้ำตกป่าละอู

เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่สวยงาม สูง 15 ชั้น มีน้ำตลอดปี มีจุดที่สามารถลงเล่นน้ำได้อย่างปลอดภัย ตั้งอยู่ในเขตป่าละอู อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ตำบลห้วยสักใหญ่ อำเภอหัวหิน ห่างจากตัวเมืองหัวหิน 65 กิโลเมตร มีถนนลาดยาง รถยนต์ทุกชนิดสามารถเข้าถึงตัวน้ำตกได้อย่างสะดวก น้ำตกป่าละอูเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด จัดเป็นแหล่งดูนก คู่มือที่ตีพิมพ์หนึ่งของประเทศ นักท่องเที่ยวสามารถดูผีเสื้อได้ตลอดทั้งปี แต่ในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนกรกฎาคม จะมีผีเสื้อมากที่สุด นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่ชอบดูนกสามารถกระทำไ้ระหว่างทางไปป่าละอูและบริเวณน้ำตก

2.12 วัดห้วยมงคล

เป็นวัดที่ประดิษฐานรูปเหมือนหลวงพ่อดวงค์ใหญ่ที่สุดในโลก แต่เดิมใช้ชื่อว่า “วัดห้วยคต” ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานนามใหม่ จากห้วยคต เป็นห้วย “มงคล” ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นทั้งชื่อหมู่บ้าน วัด โรงเรียน และโครงการต่าง ๆ อีกมากมาย

2.13 สนามกอล์ฟหลวง

หนึ่งในของคู่เมืองหัวหิน สร้างขึ้นพร้อมกับไฮเต็ลหัวหิน หรือ โรงแรมรถไฟ จัดเป็นสนามกอล์ฟที่ทันสมัยและสวยงามที่สุดในเอเชียอาคเนย์ในยุคนั้น แรกสร้างสนามกอล์ฟแห่งนี้มีเพียงเก้าหลุม ภายหลังสร้างเพิ่มอีกเก้าหลุม ตามมาตรฐานสากล นอกจากอำเภอหัวหินยังมีสนามกอล์ฟที่ได้มาตรฐานอีกหลายสนาม เช่น สนามกอล์ฟเดอะมาเจสติก สนามกอล์ฟเดอะบันยัน สนามกอล์ฟแบล็คเม้าเทน รีสอร์ท เป็นต้น

3. สถานที่พักแรม

สถานที่พักของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบไปด้วยโรงแรม รีสอร์ท บังกาโล ตลอดจนบ้านพักต่างๆ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีสถานที่พักแรมในปัจจุบันจำนวน 164 แห่ง รวมจำนวนห้องพักทั้งสิ้น 5,321 ห้อง

4. ข้อมูลเศรษฐกิจของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบ

โครงสร้างเศรษฐกิจในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์รายจังหวัด(GROSS PROVINCE PRODUCT : GPP) ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์แทนผลิตภัณฑ์ของอำเภอหัวหิน ตารางที่ แบ่งออกเป็น 3 สาขา คือ สาขาการเกษตร สาอุตสาหกรรม สาขาการโรงแรมและการกัตาคาร พบว่า โครงสร้างทางเศรษฐกิจของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สาขาอุตสาหกรรมมีบทบาทสูงสุด จากข้อมูลในปี 2540 โครงสร้างทางเศรษฐกิจขึ้นกับอยู่กับสาขาอุตสาหกรรมร้อยละ 25.25 หลังจากนั้นก็มีการเพิ่มขึ้นและลดลงบ้างเพียงเล็กน้อย จนกระทั่งปี 2550 โครงสร้างเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรมร้อยละ 20.71 ส่วนสาขาการเกษตรในปีพ.ศ. 2540 มีโครงสร้างเศรษฐกิจร้อยละ20.28 หลังจากนั้นมีการเพิ่มขึ้นและลดลงเพียงเล็กน้อย และปีพ.ศ.2550 โครงสร้างเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับสาขาการเกษตรร้อยละ19.21 ส่วนสาขาการโรงแรมและกัตาคาร จากข้อมูลในปี พ.ศ.2540 โครงสร้างทางเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับสาขาโรงแรมและกัตาคาร ร้อยละ 3.02 หลังจากนั้นก็มีการเพิ่มขึ้นต่อเนื่องโดยตลอด จนกระทั่งปีพ.ศ. 2550 โครงสร้างเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับสาขาโรงแรมและกัตาคารร้อยละ 11.22 การที่โครงสร้างเศรษฐกิจสาขาการ โรงแรมและกัตาคารเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นว่าอำเภอหัวหินมีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว จึงมีผลให้เศรษฐกิจสาขาการโรงแรมและกัตาคารเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ภาพรวมของการเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในปี พ.ศ.2550 มีอัตราการเติบโตในภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.36 สำหรับผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.85 ส่วนชาวต่างชาติมีอัตราการเติบโตลดลงร้อยละ 0.73 การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมีอัตราการเติบโตลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวยุโรป กลุ่มสแกนดิเนเวีย หันไปเดินทางท่องเที่ยวภาคใต้มากขึ้น หลังจากเดินทางลดลงตั้งแต่เกิดเหตุการณ์สึนามิเป็นต้นมา นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือน มีนาคม ซึ่งเป็นช่วงเดือนฤดูหนาวของชาวต่างชาติ ส่วนนักท่องเที่ยวคนไทยนิยมท่องเที่ยว ช่วง

วันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันหยุดติดต่อกันหลายวัน ทำให้ในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวและช่วงฤดูฝนของประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินจำนวนมาก ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวห้องพักในอำเภอหัวหินจะว่าง ส่วนช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวห้องพักมีไม่เพียงพอ ซึ่งภาครัฐและเอกชนก็ตระหนักถึงข้อนี้ก็พยายามจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และรณรงค์ให้เดินทางบ่อยครั้งขึ้น และเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะมากขึ้นด้วย อาทิ เทศกาลกอล์ฟหัวหิน/ชะอำ งานแข่งขันโปโลหลังช้างซึ่งถ้วยพระราชทาน การแข่งขันเรือใบ Hua Hin Regatta และงานที่ได้รับคามนิยมน่าสนใจมากคืองาน Hua Hin Jazz Festival บริเวณชายหาดโรงแรมฮิลตัน เป็นต้น ส่วนช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวก็ควบคุมการราคาการท่องเที่ยว เพื่อมิให้เกิดการหาประโยชน์เกินควรจากนักท่องเที่ยว และมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนไว้บริการแนะนำการท่องเที่ยว และหน่วยงานตำรวจท่องเที่ยวเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่ไว้ดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

บทที่ 4

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ที่จะนำมาศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยศึกษาข้อมูลอนุกรมเวลา (time – series data) ในช่วงเวลาดังแต่ปี พ.ศ.2540 ถึง พ.ศ.2550 จากหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และสถาบันวิจัยต่าง ๆ โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา จะเก็บรวบรวม ดังนี้

1.1 ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยว และราคาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่อคน เก็บรวบรวมจากรายงานประจำปีของแผนกสถิติและงานวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.2 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวคนไทย เก็บรวบรวมจากรายงานประจำปีของแผนกสถิติและงานวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.3 จำนวนห้องพัก เก็บรวบรวมจากรายงานประจำปีของแผนกสถิติและงานวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการประมวลผล คือ โปรแกรม SPSS (Statistical Packages for the Social Science) เพื่อหาค่าทางเศรษฐมิติ (Econometric) และค่าเทคนิคการถดถอย (Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เพื่อที่จะนำมาศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยข้อมูลที่ศึกษาเป็นแบบอนุกรมเวลา (time – series data) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2540 ถึง พ.ศ.2550 หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และสถาบันวิจัยต่าง ๆ โดยหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาจะได้ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงใน Coding Form ในแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัยตามลักษณะตัวแปรแต่ละตัวและประมวลผลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ผู้ศึกษาจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 แนวทาง คือ

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) จะศึกษาข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของนักท่องเที่ยว รวมทั้งอธิบายถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ด้วย

4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) จะทำการวิเคราะห์ตัวแปรที่คาดว่าน่าจะเป็นปัจจัยที่จะเป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยนำตัวแปรดังกล่าวมาใส่สมการอุปสงค์ที่เหมาะสมกับข้อมูลทุติยภูมิที่ได้ แล้วนำมาวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี OLS: Ordinary Least Square ในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Packages for the Social Science) ซึ่งการตัดสินใจเลือกสมการอุปสงค์ที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ดังกล่าวจะพิจารณาจากปัจจัยในการเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ด้วย จึงพิจารณาจากคุณสมบัติ ดังนี้

(1) เครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ ซึ่งจะต้องมีค่าเป็นไปตามหรือสอดคล้องกับทฤษฎี

(2) ค่า Adjusted R ซึ่งเป็นค่าที่ใช้ในการอธิบายว่าสมการที่สร้างนั้นมีความเหมาะสมกับข้อมูลเพียงใด โดยค่า Adjusted R จะใช้ในการอธิบายค่าของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามได้ในรูปของร้อยละ หากผลที่ได้มีค่าเข้าใกล้ร้อยละ 100 มากเท่าใดก็แสดงว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายค่าของตัวแปรตามได้มากเท่านั้น

(3) ค่า F-Statistics เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์กันหรือความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการในกรณีที่สมการมีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวขึ้นไป โดยพิจารณาที่ ค่า F-test ซึ่ง ค่า F-test ที่ดีจะมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขึ้นไปหมายความว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว จะไม่มีค่าเท่ากับศูนย์ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรอิสระสามารถนำมาอธิบายค่าตัวแปรตามได้

(4) ค่า t – Statistics เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์กันหรือความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการในเมื่อค่า F – test มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวสามารถนำมาอธิบายค่าตัวแปรตามได้ ซึ่งจะเป็นตัวแปรใดนั้นสามารถจะพิจารณาได้จากค่า t - test โดยผลของค่า t – test จะต้องมียกระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขึ้นไป หรือกล่าวโดยสรุป ค่า t-statistic เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Dependent variables) และตัวแปรอิสระ(Independent variable) ของสมการ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระ สามารถดูได้จากค่า Significant ของตัวแปรแต่ละตัว

5. แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากฟังก์ชันอุปสงค์ จะเห็นว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดปริมาณเสนอซื้อ นอกจากราคาสินค้าชนิดนั้นยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกมากที่กำหนดปริมาณเสนอซื้อด้วย และแนวคิดพื้นฐานทางทฤษฎีอุปสงค์ นำมาอธิบายในรูปสมการตัวแปรที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นสมการแบบ Linear ได้ดังนี้

$$NTP = \beta_0 + \beta_1 NTP^{(t-1)} + \beta_2 ETP + \beta_3 RP$$

โดยที่	NTP	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
	$NTP^{(t-1)}$	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในปีที่ผ่านมา
	ETP	แสดงค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวคนไทย
	RP	แสดงจำนวนห้องพักในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทที่ 5

ผลการศึกษา

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก วิเคราะห์ถึงสภาพทั่วไปของนักท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนที่สอง วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. จำนวนนักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งแต่ปี 2540 – 2550 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นในปี 2540, 2544, 2546 และ 2549 ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง เนื่องจากในช่วงปีดังกล่าวประเทศไทยประสบปัญหาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ (คลื่นยักษ์สึนามิ) และโรคระบาด ภาวะน้ำมันผันผวนแต่หลังจากนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2550 มีจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพิ่มขึ้นจากปี 2549 ถึงร้อยละ 13.11 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี 2540 – 2550

ปี	จำนวน (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2540	661,278	-
2541	765,239	15.72
2542	831,562	8.67
2543	835,638	0.49
2544	801,284	(4.11)
2545	835,638	4.29

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ปี	จำนวน (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2546	825,930	(1.61)
2547	854,700	3.48
2548	977,927	14.42
2549	968,755	(0.94)
2550	1,095,763	13.11

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

2. ถิ่นที่อยู่ของนักท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามถิ่นที่อยู่ในช่วงระหว่างปี 2540 – 2550 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวภาคกลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากอำเภอหัวหินเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐาน มีความพร้อมในทุกด้าน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวคลาสสิก จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร แต่ไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจากภาคต่างๆ เพราะค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสูง เมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวชายทะเลฝั่งอ่าวไทยเหมือนกันเช่น พัทยา ชลบุรี และชะอำ เป็นต้น

แต่เมื่อพิจารณาจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละภาคแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดในภาคกลางมีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นส่วนใหญ่โดยอาจเนื่องมาจากเรื่องของระยะทางที่ไม่ไกลเกินไป เดินทางสะดวก ไม่เสียเวลา และสามารถเดินทางไปเข้าเย็นกลับได้โดยไม่ต้องพักค้างคืน แต่ยกเว้นในปี 2544 และ 2547 ที่จำนวนนักท่องเที่ยวมีอัตราลดลงถึงร้อยละ 11.03 และ 16.54 ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุเกิดจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ภาวะโรคระบาดไข้หวัดนก และการก่อการร้ายในภาคใต้ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในอำเภอหัวหิน จำแนกตามถิ่นที่อยู่ ปี 2540 – 2550

ปี	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
	เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น	
	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ
2540	25,8758	-	196,267	-	31,543	-	40,272	-	62,359	-	72,079	-
2541	306,402	18.41	220,695	12.45	35,890	13.78	46,986	16.67	73,693	18.18	81,574	13.17
2542	331,793	8.29	240,238	8.86	38,834	8.21	51,224	9.02	79,580	7.99	89,892	10.20
2543	334,506	0.82	240,831	0.25	38,941	0.28	51,559	0.65	79,971	0.49	89,831	(0.07)
2544	330,530	(1.19)	214,263	(11.03)	34,375	(11.73)	47,784	(3.96)	83,894	4.91	88,703	(1.25)
2545	344,688	4.28	223,900	4.50	35,931	4.53	51,726	4.46	86,994	3.70	92,352	4.11
2546	334,564	(2.94)	220,544	(1.50)	35,909	(0.06)	47,784	(7.62)	96,434	10.85	90,695	(1.79)
2547	256,301	(23.39)	184,069	(16.54)	90,397	151.74	111,795	133.96	115,320	19.58	96,818	6.75
2548	366,301	42.92	263,842	43.34	68,188	(24.57)	90,004	(19.49)	81,229	(29.56)	108,363	11.92
2549	521,552	42.38	339,572	28.70	38,743	(43.18)	23,540	(73.85)	18,970	(76.65)	26,378	(75.66)
2550	381,636	(26.83)	587,520	73.02	47,239	21.93	23,237	(1.29)	35,958	89.55	20,173	(23.52)

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

3. อายุของนักท่องเที่ยว

ในการท่องเที่ยวทุกคนสามารถที่จะท่องเที่ยวไปตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามที่ตนเองมีความต้องการ และมีความพึงพอใจ โดยไม่จำกัดเพศหรือวัย สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงระดับอายุของนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี 2541–2550 จากการแบ่งการพิจารณาออกเป็น 5 ช่วงของระดับอายุ คือ อายุ 15–24 ปี, 25–34 ปี, 35–44 ปี, 45–54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป

ช่วงระดับอายุของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มากที่สุด ในช่วงปี 2540 – 2546 คือ ระดับอายุ 15–24 ปี แต่หลังจากปี 2547–2550 ช่วงระดับอายุของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มากที่สุด คือ ระดับอายุ 25–34 ปี รองลงมา คือ ระดับอายุ 35–44 ปี, 45–54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

ดังนั้น นักท่องเที่ยวในกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงเป็นกลุ่มของนักท่องเที่ยวในช่วงระดับอายุ 15–24 ปี และระดับอายุ 25–34 ปี

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวแต่ละช่วงอายุแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีช่วงระดับอายุ 45 – 54 ปี มีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงอายุดังกล่าวหมดภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับครอบครัวแล้ว แต่ยกเว้นในปี 2544 ที่เกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจจำนวนนักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงระดับอายุ 45 – 54 ปี ลดลงถึงร้อยละ 7.19 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในอำเภอหัวหิน จำแนกตามอายุ ปี 2540 – 2550

ปี	15 – 24 ปี		25 – 34 ปี		35 – 44 ปี		45 – 54 ปี		55 ปีขึ้นไป	
	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ
	2540	286,929	-	238,655	-	74,857	-	49,397	-	11,440
2541	338,465	17.96	270,665	13.41	85,018	13.57	57,546	16.50	13,545	18.40
2542	367,384	8.54	294,955	8.97	92,636	8.96	61,952	7.66	14,635	8.05
2543	370,021	0.72	295,565	0.21	92,839	0.22	62,422	0.76	14,791	1.07
2544	352,484	(4.74)	289,905	(1.91)	86,619	(6.70)	57,933	(7.19)	14,343	(3.03)
2545	368,278	4.48	301,574	4.03	90,313	4.26	60,474	4.39	14,952	4.25
2546	348,157	(5.46)	312,759	3.71	90,482	0.19	60,756	0.47	13,776	(7.87)
2547	295,178	(15.22)	299,143	(4.35)	153,292	69.42	76,590	26.06	30,497	121.38
2548	155,024	(47.48)	407,389	36.19	261,759	70.76	95,166	24.25	58,589	92.11
2549	99,756	(35.65)	357,276	(12.30)	324,351	23.91	136,718	43.66	50,654	(13.54)
2550	341,281	242.12	373,856	4.64	191,237	(41.04)	143,383	4.87	46,006	(9.18)

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

4. เพศของนักท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตามเพศ พบว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิงนิยมที่จะมาท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีจำนวนประมาณร้อยละ 53.84 และเพศชายประมาณร้อยละ 46.15 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากหัวหินมี

ตลาดได้รุ่ง เป็นสี่สัปดาห์และเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเทศหญิง รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4 จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในอำเภอหัวหิน จำแนกตามเพศ ปี 2540 – 2550

ปี	เพศชาย		เพศหญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2540	305,180	46.15	356,098	53.84
2541	355,224	46.42	410,015	53.58
2542	386,177	46.44	445,385	53.56
2543	388,655	46.51	446,983	53.49
2544	371,315	46.34	429,969	53.66
2545	387,631	46.39	447,960	53.61
2546	368,447	44.61	457,483	55.39
2547	436,324	51.05	418,376	48.95
2548	456,790	53.29	521,137	46.71
2548	601,403	37.92	367,352	62.08
2550	491,011	55.19	604,752	44.81

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

5. อาชีพของนักท่องเที่ยว

ในการพิจารณาอาชีพของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักศึกษา กิจการส่วนตัว พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท และอื่น ๆ นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มากที่สุดในช่วงปี 2541 – 2547 คือ กลุ่มนักศึกษา แต่หลังจากปี 2547 คือ กลุ่มของพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท รองลงมา คือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กิจการส่วนตัว และกลุ่มอื่น ๆ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวแต่ละอาชีพแล้ว พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเป็นพนักงานลูกจ้างบริษัทมีอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนี้มีเป็นจำนวนมากและมีรายได้มากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยในอำเภอหัวหิน จำแนกตามอาชีพ ปี 2540 – 2550

ปี	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ		นักศึกษา		กิจการส่วนตัว		พนักงาน ลูกจ้างบริษัท		อื่น ๆ	
	เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น	
	จำนวน ร้อยละ	(ลดลง)	จำนวน ร้อยละ	(ลดลง)	จำนวน ร้อยละ	(ลดลง)	จำนวน ร้อยละ	(ลดลง)	จำนวน ร้อยละ	(ลดลง)
2540	114,401	-	218,486	-	83,982	-	165,254	-	79,155	-
2541	133,305	16.52	255,972	17.16	96,037	14.35	187,024	13.17	92,900	17.37
2542	144,775	8.60	277,991	8.60	104,860	9.19	203,899	9.02	100,037	7.68
2543	145,819	0.72	279,939	0.70	105,040	0.17	203,896	(0.01)	100,945	0.91
2544	137,981	(5.38)	267,549	(4.43)	103,286	(1.67)	198,638	(2.58)	93,830	(7.05)
2545	144,157	4.48	279,571	4.49	107,430	4.01	206,420	3.92	98,013	4.46
2546	143,678	(0.33)	251,975	(9.87)	118,687	10.48	189,017	(8.43)	122,573	25.06
2547	161,312	12.27	202,670	(19.57)	137,384	15.75	180,190	(4.67)	173,144	41.26
2548	179,676	11.38	141,228	(30.32)	237,455	72.84	285,304	58.34	134,264	(22.46)
2549	159,176	(11.41)	98,513	(30.25)	192,140	(19.08)	420,766	47.48	98,160	(26.89)
2550	113,423	(28.74)	253,465	157.29	130,463	(32.10)	415,876	(1.16)	182,536	85.96

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540-2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

6. วัตถุประสงค์ในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ได้แก่ การเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน เพื่อธุรกิจ ปฏิบัติราชการ ประชุม/สัมมนา และอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอ

หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งแต่ปี 2540 – 2550 มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อนมากที่สุด และน้อยที่สุด คือ เดินทางมาเพื่อปฏิบัติราชการ

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์แล้ว พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว / พักผ่อนมีอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าจะเป็นแหล่งธุรกิจ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6 จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี 2540–2550

ปี	ท่องเที่ยว/พักผ่อน		ธุรกิจ		ปฏิบัติราชการ		ประชุม/สัมมนา		อื่น ๆ	
	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ
	2540	516,127	-	43,975	-	25,195	-	24,335	-	51,646
2541	595,586	15.40	51,960	18.16	29,768	18.15	27,549	13.21	60,376	16.90
2542	647,454	8.71	56,047	7.87	32,348	8.67	29,936	8.66	65,777	8.95
2543	650,293	0.44	56,573	0.94	32,590	0.75	29,999	0.21	66,183	0.62
2544	626,043	(3.73)	53,285	(5.81)	31,571	(3.13)	26,683	(11.05)	63,702	(3.75)
2545	652,489	4.22	55,690	4.51	32,992	4.50	27,932	4.68	66,488	4.37
2546	653,528	0.16	53,016	(4.80)	30,493	(7.57)	27,549	(1.37)	61,344	(7.74)
2547	559,062	(14.45)	84,745	59.85	33,841	10.98	32,246	17.05	144,806	136.06
2548	777,063	38.99	75,784	(10.57)	44,797	32.37	65,701	103.75	14,582	(89.93)
2549	829,862	6.79	21,730	(71.33)	19,493	(56.49)	31,286	(52.38)	66,384	355.25
2550	967,243	16.55	12,635	(41.85)	4,384	(77.51)	49,756	59.04	61,745	(6.99)

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

7. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้นสามารถจำแนกพาหนะที่ใช้ในการเดินทางได้ 5 ทาง คือ รถโดยสารประจำทาง รถนำเที่ยว รถยนต์ส่วนตัว รถไฟ และอื่น ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมที่จะเดินทางโดยรถประจำทาง แต่หลังจากปี 2546 นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมา คือ รถโดยสารประจำทาง รถไฟ เครื่องบิน และอื่น ๆ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องในช่วงแรกนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มนักศึกษา ช่วงหลังนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท จึงนิยมขับรถส่วนตัว สามารถเดินทางภายในวันเดียว และสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวไปที่ต่าง ๆ ในอำเภอหัวหิน

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยว พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาโดยรถไฟมีอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากการที่การรถไฟแห่งประเทศไทยมีการสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยจัดรถไฟท่องเที่ยวขบวน กรุงเทพ – หัวหิน ซึ่งใช้เวลาท่องเที่ยวเพียง 1 วันเท่านั้น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.7

ตารางที่ 5.7 จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ปี 2540–2550

ปี	เครื่องบิน		รถไฟ		รถโดยสารประจำทาง		รถยนต์		อื่น ๆ	
	เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น		เพิ่มขึ้น	
	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ	จำนวน	(ลดลง) ร้อยละ
2540	3,637	-	44,504	-	178,479	-	427,715	-	6,943	-
2541	2,143	(41.08)	114,862	158.09	356,372	99.67	281,991	(34.07)	9,871	42.17
2542	2,162	0.89	120,576	4.97	385,762	8.25	312,418	10.79	10,644	7.83
2543	2,173	0.51	122,755	1.81	385,229	(0.14)	314,785	0.76	10,696	0.49
2544	2,163	(0.46)	104,487	(14.88)	415,706	7.91	263,222	(16.38)	15,703	46.81
2545	5,162	138.65	111,508	6.72	410,839	(1.17)	279,975	6.36	28,107	78.99
2546	7,664	48.47	162,382	45.62	296,487	(27.83)	359,397	28.37	-	-
2547	144	(98.12)	167,414	3.10	335,300	13.09	351,842	(2.10)	-	-
2548	466	223.61	84,959	(49.25)	221,275	(34.01)	671,227	90.78	-	-
2549	2,283	389.91	188,669	122.07	311,578	40.81	466,225	(30.54)	-	-
2550	2,491	9.11	166,814	(11.58)	251,522	(19.27)	674,936	44.77	-	-

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

8. สถานที่พักแรมของนักท่องเที่ยว

สถานที่พักแรมของนักท่องเที่ยวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะของสถานที่พักแรมแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ โรงแรมหรือรีสอร์ทหรือเกสต์เฮาส์ บ้านญาติหรือเพื่อน บ้านพักรับรอง และอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาถึงที่พักแรมของนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2540 – 2550 พบว่า นักท่องเที่ยวนิยมใช้สถานที่พักแรมประเภทโรงแรมหรือรีสอร์ทหรือเกสต์เฮาส์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.99 รองลงมาคือ บ้านญาติ/เพื่อน บ้านพักรับรอง และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 38.59, 4.05 และ 2.37 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวตามสถานที่พักแรมแล้วพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาพักแรมตามโรงแรม รีสอร์ท และเกสต์เฮาส์ มีอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวน โรงแรม รีสอร์ท และเกสต์เฮาส์ในอำเภอหัวหินมีจำนวนมากขึ้น และอาจมีการแข่งขันกันทางด้านราคาจึงทำให้นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้บริโภคได้ประโยชน์จากการแข่งขันดังกล่าว รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานที่พักแรม ปี 2541–2550

ปี	โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์		บ้านญาติ/เพื่อน		บ้านพักรับรอง		อื่นๆ	
	จำนวน	เพิ่มขึ้น	จำนวน	เพิ่มขึ้น	จำนวน	เพิ่มขึ้น	จำนวน	เพิ่มขึ้น
		(ลดลง)		(ลดลง)		(ลดลง)		(ลดลง)
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
2540	390088	-	204,930	-	59,449	-	6,811	-
2541	482713	23.74	219,853	7.28	55,556	(6.55)	7,116	4.48
2542	535,360	10.91	231,839	5.45	56,962	2.53	7,400	3.99
2543	529,210	(1.15)	239,828	3.45	59,080	3.72	7,521	1.64
2544	436,860	(17.45)	310,337	29.40	36,298	(38.56)	17,788	136.51
2545	466,571	6.80	303,957	(2.06)	36,635	0.93	28,428	59.82
2546	410,053	(12.11)	360,605	18.64	27,912	(23.81)	27,360	(3.76)
2547	425,871	3.86	396,902	10.07	20,069	(28.10)	11,858	(56.66)
2548	468,958	10.12	456,654	15.05	19,140	(4.63)	33,175	179.77
2549	459,223	(2.08)	457,541	0.19	16,927	(11.33)	35,064	5.69
2550	591,042	28.78	454,254	0.72	10,060	40.73	40707	16.09

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

9. ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวและพักประมาณ 2 วัน ซึ่งคาดว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวหรือพักในช่วงวันศุกร์ – เสาร์ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 ระยะเวลาเฉลี่ยพักของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี พ.ศ. 2540–2550

ปี	ระยะเวลาพักเฉลี่ย (วัน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2540	2.28	-
2541	2.25	(1.36)
2542	2.24	(0.44)
2543	2.24	-
2544	2.24	-
2545	2.24	-
2546	2.35	4.91
2547	2.25	(4.26)
2548	2.09	(7.11)
2549	1.91	(8.61)
2550	1.96	2.62

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

10. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบไปด้วย ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง และอื่น ๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2540 – 2550 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,722.58 บาท ในปี 2541 เป็น 2,312.42 บาท ในปี 2547 ยกเว้นในปี 2548 – 2550 ที่ค่าใช้จ่าย

9. ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวและพักประมาณ 2 วัน ซึ่งคาดว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวหรือพักในช่วงวันศุกร์ – เสาร์ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 ระยะเวลาเฉลี่ยพักของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี พ.ศ. 2540–2550

ปี	ระยะเวลาพักเฉลี่ย (วัน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2540	2.28	-
2541	2.25	(1.36)
2542	2.24	(0.44)
2543	2.24	-
2544	2.24	-
2545	2.24	-
2546	2.35	4.91
2547	2.25	(4.26)
2548	2.09	(7.11)
2549	1.91	(8.61)
2550	1.96	2.62

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กongsติติและวิจัย

10. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบไปด้วย ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง และอื่น ๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2540 – 2550 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,722.58 บาท ในปี 2541 เป็น 2,312.42 บาท ในปี 2547 ยกเว้นในปี 2548 – 2550 ที่ค่าใช้จ่าย

เฉลี่ยลดลง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ (สึนามิ) และโรคระบาด จึงทำให้รัฐบาลมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการลดค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้มีคนมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.10 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ปี 2540–2550

ปี	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2540	1,528.65	-
2541	1,722.58	12.67
2542	1,714.02	(0.50)
2543	1,740.31	1.53
2544	1,727.44	(0.74)
2545	1,730.64	0.19
2546	2,131.66	23.17
2547	2,312.42	8.48
2548	1,885.72	(18.45)
2549	1,933.72	2.23
2550	1,973.54	2.06

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540–2550. โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติและวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ใช้แบบจำลองของฟังก์ชันอุปสงค์ แล้วนำมาวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี OLS : Ordinary Least Square ในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Packages for the Social Science) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายปี ระหว่างปี 2541–2550 รวม 10 ปี กับตัวแปรอิสระ คือ จำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมา

ท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวคนไทย จำนวนห้องพัก ซึ่งสามารถแสดงแบบจำลองฟังก์ชันอุปสงค์จากตัวแปรอิสระดังกล่าว ได้ดังนี้

$$NTP = \beta_0 + \beta_1 NTP^{(t-1)} + \beta_2 ETP + \beta_3 RP$$

โดยที่	NTP	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
	$NTP^{(t-1)}$	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในปีที่ผ่านมา
	ETP	แสดงค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวคนไทย
	RP	แสดงจำนวนห้องพักในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการวิเคราะห์ที่นำเสนอจะพิจารณาถึงสมการที่เหมาะสมที่สุด โดยการพิจารณาทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์และสถิติ ซึ่งอาศัยการพิจารณาจากค่า R^2 , ค่า F - statistics, ค่า t - statistics, ค่า Durbin Watson - statistics และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระแต่ละตัวจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์

จากการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระหว่างปี 2541 - 2550 รวม 10 ปี สามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$NTP = 473528.622 + 0.268NTP^{(t-1)} - 149.380ETP + 119.851RP$$

(2.040)   (0.835)   (-1.815)   (3.216)

R - Squared	=	0.896
Adjusted R - Squared	=	0.845
F - Statistic	=	17.308
Durbin - Watson (D.W)	=	1.436

ในวงเล็บคือค่า t - statistic ของตัวแปรแต่ละตัว
ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว และจำนวนห้องพักในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยทั้งหมดในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ร้อยละ 89.6 (R – Squared) มีค่า F – Statistic เท่ากับ 17.308 และที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียวคือจำนวนห้องพักในอำเภอหัวหิน (RP) ที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปรอิสระอีก 2 ตัว คือ จำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมา (NTP^(t-1)) และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อหัว (ETP) ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 นั้นอาจเป็นเพราะจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพราะการมุ่งใจในการท่องเที่ยวจากภาครัฐที่มีส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมต่าง เช่น เทศกาลดนตรีในอำเภอหัวหิน เทศกาลอาหารทะเล รวมไปถึงการตลาดค่าห้องพักตามเทศกาลงานท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่วนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อหัวที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยว นั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากอาชีพ และ ภูมิฐานะของนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีรายได้สูงและเป็นรายได้ที่แน่นอน โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และในภาคกลางซึ่งมีอัตราค่าแรงขั้นต่ำสูงกว่าในอำเภอหัวหิน จึงทำให้ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวไม่มีผลในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตามหรือความสัมพันธ์ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต่อปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์แต่ละปัจจัย พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมา และจำนวนห้องพัก มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สำหรับการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวแปรอิสระ (Autocorrelation) จากค่า Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 1.436 ซึ่งอยู่ในช่วงที่สรุปผลได้ว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวแปรอิสระ

ตอนที่ 3 ความยืดหยุ่นของปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยว

ในกรณีที่ต้องการอธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงไปร้อยละหนึ่งของตัวแปรอิสระจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามอย่างไร กรณีนี้จะใช้การพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่นของตัวแปรของตัวแปรตามเทียบกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว ซึ่งจะแสดงร้อยละของการเปลี่ยนแปลงไปของตัวแปรตามเมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนไปร้อยละหนึ่ง โดยทั่วไปค่าความยืดหยุ่นจะไม่คงที่ แต่จะเปลี่ยนแปลงไปตามชุดต่าง ๆ บนเส้นการถดถอย ค่าที่แสดงไว้จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการประมาณค่าการถดถอยจะเป็นค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ดังนั้น สำหรับตัวแปรอิสระจะมีค่าความยืดหยุ่น ดังนี้

$$E_i = b_i \frac{\overline{X_i}}{\overline{Q}}$$

E_i	=	ค่าความยืดหยุ่น
b_i	=	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงส่วน
$\overline{X_i}$	=	ค่าเฉลี่ยตัวแปรอิสระ
$\overline{Q}$	=	ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม

จากสูตรดังกล่าวสามารถนำมาคำนวณหาค่าของความยืดหยุ่นของปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย (รายละเอียดการคำนวณในภาคผนวก ข.) ได้ค่าความยืดหยุ่น ดังนี้

- 1) ค่าความยืดหยุ่นของจำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมา ($NTP^{(-1)}$) มีค่าเท่ากับ 0.257
- 2) ค่าความยืดหยุ่นของจำนวนนักท่องเที่ยวต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (ETP) มีค่าเท่ากับ 0.321
- 3) ค่าความยืดหยุ่นของจำนวนนักท่องเที่ยวต่อจำนวนห้องพักในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (RP) มีค่าเท่ากับ 0.525

จากการศึกษา พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของจำนวนห้องพัก (RP) มีค่าสูงสุด แสดงว่าจำนวนห้องพักมีอิทธิพลในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (ETP) และจำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมา ($NTP^{(-1)}$) ตามลำดับ โดยค่าความยืดหยุ่นทั้ง 3 ปัจจัยนี้ มีค่าน้อยกว่า 1 ซึ่งแสดงว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเพิ่มขึ้นหรือลดลงร้อยละ 1 จะมีการเปลี่ยนแปลงต่อจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ถึงร้อยละ 1